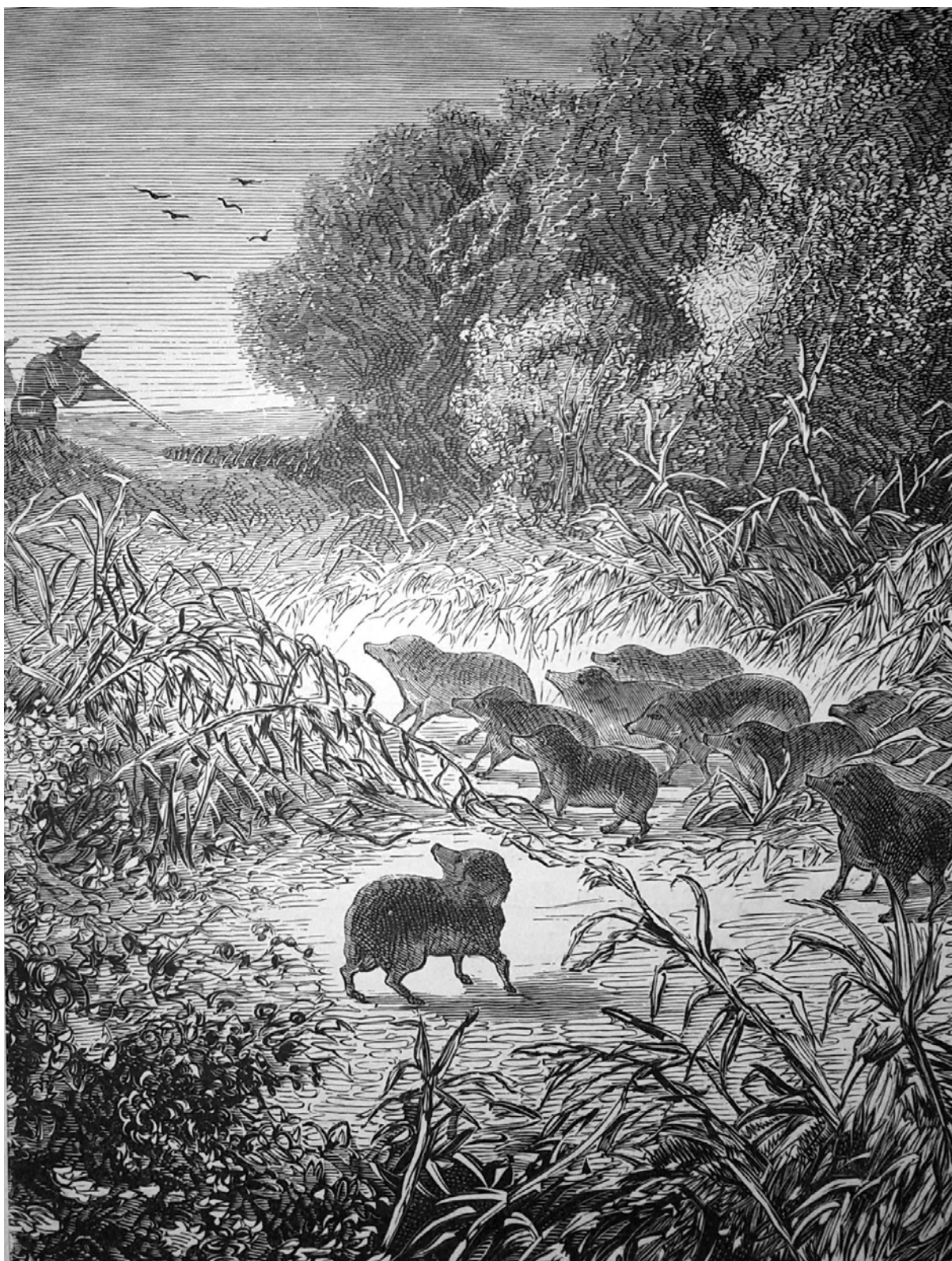

Een mysterieuze expeditie

Op de planken van de Artis Bibliotheek staat ergens een onopvallende bruine band zonder titel op de rug; de titelpagina van het boek suggereert dat het gaat om het verslag van een reis om de wereld, georganiseerd als een wetenschappelijke

expeditie: *Deux ans de navigation. Exploration de l'Amiral Chérétoff sur la corvette le Saint-Nicolas*, Parijs [1868] (Twee jaar varen. Ontdekkingsreis van Admiraal Tsjeretov op het korvet Saint-Nicolas). Het boek is royaal geïllustreerd met houtgravures. Als we het boek beter bekijken zijn er toch wel een paar dingen die tot nadenken stemmen. Er is geen voorwoord, de tekst begint meteen met een hoofdstuk 'Introduction', waarin de voorgeschiedenis van de expeditie in St.Petersburg wordt beschreven. We leren daaruit dat er vijf jonge wetenschappers aan boord zullen zijn: een Rus, een Engelsman, een Fransman, een Amerikaan en een Duitser. Elk van hen wordt voorgesteld met een stereotypering van zijn nationale identiteit. Zo is de Duitser, Heinrich Meyer, kalm, bedachtzaam, gestaag en methodisch in zijn werk; de Engelsman, George Ramsay, een volmaakte heer, een beetje al te trots op zijn nationaliteit, goed onderricht en intelligent, verwoed en stoutmoedig jager.

Als de jonge Rus, Narisjev, iets zegt wat Ramsay als een aanval op zijn nationale trots ziet, daagt hij Narisjev uit tot een duel. Dat is streng verboden in tsaristische Rusland, dus ze spreken af in alle stilte naar een bosje aan de overkant van de Newa te gaan om daar het duel uit te vechten. Maar ziedaar, als de opponenten aan de oever van de bevroren Newa staan, op het punt om met sleden de rivier over te steken, begint juist het ijs te breken en de paarden durven de rivier niet over.

Waaghalzig begint Narisjev te rivier voet over te steken, De anderen willen niet achterblijven en volgen hem. Narisjev verdwijnt tussen de ijsschotsen en Ramsay redt hem, met hulp van de anderen, op het nippertje — en dan is er natuurlijk geen duel meer, maar zijn Narisjev en Ramsay vrienden voor het leven...

Uit de tekst is niet duidelijk wie dit verslag geschreven zou hebben, het is niet in de ik-vorm gesteld.

De auteur is H. Marguérít, en voorover ik heb kunnen nagaan is dit het enige boek dat onder zijn naam verscheen. De auteur behoort niet tot de opvarenden, maar wie heeft hem dan het verhaal verteld? Ook valt op dat dat conversaties tussen de jonge wetenschappers vaak woordelijk gereproduceerd worden, zeker niet gebruikelijk in wetenschappelijke reisverslagen. Het boek is nog een keer herdrukt met een licht gewijzigde titel in 1885.

Als je de inhoud van het verhaal bekijkt, lijkt het erop dat waar de expeditie ook komt, alle bijzonderheden van de bezochte streek de revue passeren; kortom, het komt allemaal een beetje te mooi uit.

Het heeft er alles van dat dit niet om een bestaande expeditie gaat, maar dat het verhaal geheel verzonnen is, bedoeld om in populairwetenschappelijke vorm geografische informatie te presenteren; kortom, een reisverhaal in de geest van Jules Verne's *Voyages Extraordinaires*. Hoewel de meeste verhalen van Jules Verne

wel een boeiende verhaallijn hebben, gaat het toch vooral om het overdragen van natuurwetenschappelijke en geografische informatie. Het eerste deel in de serie *Voyages extraordinaires* verscheen in 1863, *Cinq semaines en ballon* (Vijf weken in een luchtballon), kort daarop gevolgd door *les Aventures du capitaine Hatteras* (Reizen en lotgevallen van kapitein Hatteras) en *Voyage au centre de la terre* (Naar het middelpunt der aarde), die allebei in 1864 verschenen. De serie was vanaf het begin een doorslaand succes.

Het lijkt me zeer plausibel dat Marguérít een graantje mee wilde pikken van dit populaire genre. Aangezien *Deux ans de navigation* het enige boek is van deze auteur lijkt het me ook niet onwaarschijnlijk dat de auteursnaam een pseudoniem is. Net als de boeken van Jules Verne is het boek overdadig geïllustreerd met aantrekkelijke houtgravures. Toch schijnt het boek geen groot succes gehad te hebben; dat zou verklaard kunnen worden door het feit dat een pakkende verhaallijn, zoals in de boeken van Verne, hier ontbreekt.

